

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет

**«Психолого-педагогічні читання імені професора
Євгена Петухова
(до 105-річчя становлення кафедри)»
06 жовтня 2023 року**

Матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої
освіти і молодих учених

Івано-Франківськ, 2023

Затверджено відповідно до рішення вченої ради Херсонського державного університету
(протокол від 27.11.2023 року № 4)

Психолого-педагогічні читання імені професора Євгена Петухова (до 105-річчя становлення кафедри): матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених 06 жовтня 2023 / за заг. ред. Л.Є. Петухової, Л.А. Пермінової, В.Л. Федяєвої. /Херсон – Івано-Франківськ, 2023, 90 с.

Редакційна колегія:

Петухова Л.Є., д.пед.н., проф., деканеса педагогічного факультету Херсонського державного університету.

Пермінова Л.А., к.пед.н. проф., завідувачка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Федяєва В.Л., д.пед.н., проф., професорка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету, заслужена працівниця освіти України.

Технічні секретарі:

Блах В.С., к.пед.н., доц., доцентка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Літварьова А.Д., ст.лаборантка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Рецензенти:

Янченко Т.В., д.пед.н., професорка, завідувачка кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г. Шевченка;

Молнар Т.І., д.пед.н., доц., доцентка кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету.

Електронне наукове видання підготовлено за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Психолого-педагогічні читання імені професора Євгена Петухова (до 105-річчя становлення кафедри)», яка відбулась 06 жовтня 2023 року на педагогічному факультеті Херсонського державного університету (Херсон – Івано-Франківськ).

У тезах розкриваються актуальні питання дошкільної, початкової, соціальної та спеціальної освіти за напрямками: «Науково-педагогічна спадщина Євгена Петухова – погляд в майбутнє», «Соціальна ідентичність молоді в умовах військового стану», «Психолого-педагогічний супровід професійного зростання педагога», «Педагогіка партнерства запорука успішної діяльності», «Організація роботи з дітьми з особливими освітніми потребами», «Проблеми роботи з сім'ями в умовах війни та повоєнного часу».

Представлені матеріали можуть бути використані педагогами, вчителями, вихователями для підвищення ефективності організації освітнього процесу у закладах освіти та здобувачами освіти спеціальностей 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 016 «Спеціальна освіта» під час теоретичної підготовки та написання наукових робіт.

ISBN 978-617-7090-72-3

© ХДУ, 2023.

Мошенська І. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАД ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ НУШ	45
Поперечнюк І. РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ У ПЕДАГОГІЦІ ПАРТНЕРСТВА: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА ПРИНЦИПИ	48
Русин Н., Гирба К. ВЗАЄМОДІЯ ЗДО ТА СІМ'Ї ЯК УМОВА ПОВНОЦІННОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	51
Сергійчук В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	54
Сідун А., Швардак М. АЛГОРИТМ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	57
Фоміна І. ПСИХОЛОГО-КОРЕКЦІЙНІ МЕТОДИ РОБОТИ З ДІТЬМИ У ПЕРІОД ВІЙНИ	59
Чекан О., Шкріба В. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ПРОЦЕС СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	65
Djuraeva Umidakhon FORMATION OF MOTIVATIONAL COMPETENCE OF AN INDIVIDUAL IS A LEADING COMPONENT OF THE PROFESSIONAL GROWTH OF TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS	68
Chudakova Vira INTEGRATIVE TOOLKIT FOR ENSURING THE PROFESSIONAL GROWTH OF A TEACHER BY IMPLEMENTING THE TECHNOLOGY OF FORMING PSYCHOLOGICAL READINESS FOR INNOVATIVE ACTIVITY - A LEADING FACTOR IN INDIVIDUAL COMPETITIVENESS	71
Chudakova Vira, Niyazmetova Iroda, Nurdavlatova Shakhnoza, Djuraeva Umidakhon FEATURES OF A COMPREHENSIVE STUDY OF THE COMPONENTS OF READINESS FOR INNOVATIVE ACTIVITIES OF TEACHERS AND THE ORGANIZATIONAL AND INNOVATIVE ENVIRONMENT OF THE ORGANIZATION: UKRAINIAN-UZBEK EXPERIENCE	76
Niyazmetova Iroda “FORMATION OF AN ORGANIZATIONAL-INNOVATIVE ENVIRONMENT” TO CREATE FAVORABLE CONDITIONS FOR PROFESSIONAL GROWTH OF TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS	81
Nurdavlatova Shakhnoza ON THE RELEVANCE OF THE PROBLEM OF DEVELOPING PSYCHOLOGICAL READINESS FOR INNOVATIVE ACTIVITY AS THE BASIS FOR THE PROFESSIONAL GROWTH OF TEACHERS OF A PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATION	85

Надія Русин
старша викладачка кафедри
дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівського державного університету
Каміла Гирба
здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
Мукачівського державного університету

ВЗАЄМОДІЯ ЗДО ТА СІМ'Ї ЯК УМОВА ПОВНОЦІННОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У тезах нами розкрито питання організації тісної взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї. Визначено ґрунтовні нормативно-правові документи, в яких було відображено ідею взаємозв'язку суспільного та сімейного виховання. Створено перелік умов, що сприяють ефективізації роботи ЗДО з батьками. Також розкрито провідні завдання, методи та форми роботи з батьками.

Державна політика в сфері дошкільної освіти затверджує важливу роль сім'ї у вихованні молодшого покоління. Відображено ідею тісного взаємозв'язку сімейного й суспільного виховання дітей у нормативно-правових актах, а саме, у Законі України «Про дошкільну освіту» висвітлено основні принципи дошкільної освіти: «єдність виховних впливів сім'ї та закладу дошкільної освіти. У документі детально окреслено напрями співпраці ЗДО з батьками. Визначено, що батьки дітей дошкільного віку мають змогу активно долучатись до процесу організації процесу освіти в установі, зокрема, стосовно впровадження додаткових освітніх послуг» [2]. Окремо зазначимо, що у Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні викладено, що «залучення батьків вихованців до взаємодії з вихователями сприяє формуванню особистості дитини дошкільного віку» [1].

Аналіз науково-методичних джерел дає нам змогу стверджувати, що «головними ініціаторами взаємодії мають бути вихователі закладів дошкільної освіти, адже вони володіють необхідними знаннями та вміннями щодо становлення особистості дитини впродовж дошкільного віку. Для того, щоб взаємодія вихователів та батьків мала результати, необхідно враховувати умови, за якими цей процес буде ефективним» [3, 4].

Сучасна дошкільна педагогіка підкреслює пріоритет сім'ї під час виховання дитини, що проявляється у різноманітні форм взаємодії, діапазоні цінностей, що їм освоюються.

Проте далеко не усі сім'ї повністю здатні реалізувати комплекс взаємодії з дитиною. Причини різні: одні – не хочуть виховувати дитину; інші – не вміють цього робити; треті – не розуміють, навіщо їм це потрібно. У всіх випадках потрібна кваліфікована допомога ЗДО. Зростання ролі освіти, яке

спостерігається в багатьох країнах світу, у тому числі й у нас, змінює ставлення до дитячих садків. Щоб ефективно виконувати педагогічну функцію, дошкільний заклад має переглядати зміст та якість освітньої роботи з дітьми, шукати шляхи впливу на кожну дитину. Це ставить педагогічний колектив перед необхідністю шукати в особі сім'ї союзника у вихованні дитини та створення єдиного простору для її розвитку. Нині у суспільстві відзначається підвищена увага до сім'ї із боку всіх соціальних інститутів. Це пояснюється об'єктивними процесами, що розвиваються у суспільстві: гуманізація та демократизація соціокультурні відносини, зростання розуміння пріоритетності сім'ї у розвитку, вихованні та соціалізації дітей. У різних контекстах звучить, що сім'я має, нарешті, стати у нашому суспільстві не просто цінністю, а цінністю номер один. У зв'язку з цим необхідно спрямовувати всі зусилля на відновлення сімейних систем, культивувати порозуміння у сім'ях, підвищувати педагогічну культуру батьків, удосконалювати виховний потенціал сім'ї.

Як відомо сучасні програми дошкільної освіти будуються з урахуванням Концепції дошкільного виховання, досягнень з психології та педагогіки. Однак батьки, які виступають соціальними замовниками освітніх послуг, часто не мають глибоких знань у цій галузі. Тому мета та завдання суспільного виховання повинні бути предметом детального обговорення, у ході якого педагогу необхідно донести до сім'ї своє бачення результату виховання дитини та узгодити її з педагогічними настановами батьків.

Дошкільне дитинство – це період, протягом якого дитина перебуває у повній залежності від дорослих – батьків, педагогів. Процес соціалізації у багатьох протікає нелегко. Тому неналежний догляд, поведінкові, соціальні та емоційні проблеми, що виникають у цьому віці, призводять до тяжких наслідків у майбутньому.

Одне з основних завдань, які стоять перед дитячим садком, – взаємодія із сім'єю для забезпечення повноцінного розвитку дитини, підвищення педагогічної культури батьків. Успіх такої взаємодії підвищує успіх сімейного, домашнього виховання.

Нерозуміння між сім'єю та дитячим садком всією вагою лягає на дітей. Не секрет, що багато батьків цікавляться лише харчуванням дитини, вважають, що дитячий садок — місце, де тільки доглядають дітей, поки батьки на роботі. І ми, педагоги, дуже часто зазнаємо великих труднощів у спілкуванні з такими батьками.

Як складно буває «достукатися» до тат та мам! Як нелегко часом пояснити їм, що дитину треба не лише нагодувати та гарно одягнути, а й спілкуватися з нею, навчити її думати, розмірковувати. Як змінити таке становище? Як зацікавити батьків у спільній роботі? Як створити єдиний простір розвитку дитини в сім'ї та ЗДО, зробити батьків учасниками виховного процесу? На жаль, досі у підході до виховання у батьків переважає подібна думка.

Як привернути увагу батьків до цінних порад вихователів, запобігти відчуженню сім'ї від ЗДО, педагогів – від сім'ї, сім'ї – від інтересів творчого та вільного розвитку особистості дитини?

Єдність у вихованні дітей забезпечує вироблення їх правильної поведінки, прискорює процес засвоєння навичок, знань та умінь, сприяє зростанню авторитету дорослих - батьків та вихователів в очах дитини. Основою такої єдності є педагогічні знання батьків, їхня поінформованість про роботу ЗДО. Таким чином, необхідно вибудувати діалог дитячого садка та сім'ї, заснований на співпраці, співдружності, взаємодопомозі та взаєморозумінні, щоб витрачені зусилля не відрізнялися настільки разюче від результатів виховання дітей.

Для здійснення успішної та повноцінної соціалізації дитини в ЗДО повинні дотримуватися наступних умов:

- зміст освітнього процесу має будуватися з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей дітей, цілісний розвиток дитини в єдності інтелектуально-афективного, у системі знань, досвіду здійснення діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до матеріалу, що вивчається;

- необхідно дотримуватись умов природовідповідності (обліку вікових, індивідуальних, особистісних особливостей дітей);

- потрібно виконувати умову наступності у взаємодії ЗДО та сім'ї для успішної побудови єдиного освітнього простору та забезпечення розвитку дітей. Батьки мають бути ознайомлені з перспективним планом роботи із ознайомлення дітей із соціальною дійсністю. Для цього щомісяця в батьківських куточках повинен розміщуватися перспективний план з теми, що вивчається, і пропонуватися рекомендації по роботі з дітьми: бесіди, екскурсії, спільні заходи.

У той же час слід підкреслити важливість становлення дитини в сім'ї, яке більш емоційне за своїм характером, зокрема можна схарактеризувати вплив сім'ї на дитину:

- Сім'я постає як основа почуття безпеки, забезпечує базисне її відчуття, гарантуючи безпеку дитини при взаємодії із зовнішнім світом, освоєння нових способів її дослідження та реагування. Крім того, близькі є для дитини джерелом втіхи у хвилини розпачу та хвилювань.

- Важливими для дитини стають моделі батьківської поведінки. Діти зазвичай прагнуть копіювати поведінку інших і найчастіше тих, із якими перебувають у найближчому контакті. Частково це свідомо спроба поводитися так само, як поводяться інші, частково це неусвідомлена імітація, що є одним із аспектів ідентифікації з іншим.

- Сім'я грає особливе значення у придбанні дитиною життєвого досвіду. Запас дитячих знань багато в чому залежить від того, наскільки батьки забезпечують дитині можливість займатися бібліотеками, відвідувати музеї, відпочивати на природі. Крім того, з дітьми важливо багато розмовляти.

- Сім'я виступає важливим чинником у формуванні дисципліни та поведінки у дитини. У батьків дитина вчиться тому, що їй слід робити, як поводитися.

- Спілкування у сім'ї стає взірцем для дитини, дозволяє виробляти власні погляди, норми, установки та ідеї. Розвиток дитини залежатиме від того, наскільки хороші умови для спілкування надані їй у сім'ї; розвиток також залежить від чіткості та ясності спілкування в сім'ї.

У сучасних умовах, коли діти дошкільного віку більше часу проводять у сім'ї, данні поради стають ключовими для виконання.

Висновки. Таким чином, залучаючи батьків до життя дитячого садка, активізуючи їх, спонукаючи до співпраці, вдається налагодити ефективну роботу, вирішуючи заплановані освітні завдання. У той же час, військовий стан в країні вимагає від батьків особливої відповідальності за виховання своїх дітей. Спільні педагогічно спрямовані заходи допомагають батькам усвідомити важливість своїх виховних дій і організувати виховний процес більш якісно.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) від 12 січня 2021 року.
2. Закон України Про дошкільну освіту від 31 березня 2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
3. Валентьєва Т. І. Сутність, мета, принципи і форми співробітництва дошкільного навчального закладу з батьками старших дошкільників Теоретикометодичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. 2013. Вип. 17(1). С. 121–128.

УДК [316.77:37.064.1/.2]:373.2.091

Вікторія Сергійчук

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» Херсонського державного університету

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Стаття розглядає актуальність соціально-педагогічного партнерства в контексті дошкільної освіти України. Основний акцент статті зроблено на дослідженні важливості активізації партнерських взаємин між батьками, педагогами та іншими учасниками освітнього процесу. Розглядається вплив такого партнерства на ефективність дошкільної освіти та особистісний розвиток дитини.

Дошкільна освіта є важливою складовою загальної освітньої системи, яка визначає соціально-педагогічну співпрацю як ключ до успіху. Така модель базується на принципах взаємної поваги, ініціативності та рівноправності всіх учасників освітнього процесу. Важливим є розуміння того, що партнерство є не лише формою співпраці, а й потужним інструментом для особистісного та професійного розвитку. Взаємодія на основі партнерських відносин відкриває нові горизонти для розвитку компетентностей, самовдосконалення та взаємного збагачення досвідом. У полі особливої уваги активізація партнерських взаємин

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>